

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIUNEA A 4-A

Cauza Meriakri contra Moldovei

(cererea nr. 53487/99)

HOTĂRÂRE

(de radiere a cererii de pe rol)

Strasbourg

1 martie 2005

DEFINITIVĂ

06/07/2005

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile prevăzute de articolul 44 § 2 al Convenției. Ea poate constitui subiectul unei revizuri editoriale.

În cauza Meriakri contra Moldovei,
Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), statuând într-o Cameră compusă din:

Sir Nicolas Bratza, *Președinte*,

Dl J. Casadevall,

Dl G. Bonello,

Dl R. Maruste,

Dl S. Pavlovschi,

Dl L. Garlicki,

Dl J. Borrego Borrego, *judcători*,

și Dl M. O'Boyle, *grefier*,

Deliberând cu ușile închise la 1 februarie 2005,

Pronunță următoarea hotărâre care a fost adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată prin cererea nr. 53487/99 depusă împotriva Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului în conformitate cu prevederile articolul 34 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (în continuare – Convenția) de către un cetățean al Republicii Moldova, domnul V. Meriakri (în continuare – reclamantul), la 28 aprilie 1999.

2. Reclamantul, căruia de altfel i-a fost acordată asistență legală din partea Curții, a fost reprezentat de către domnul A. Tănase, avocat din municipiul Chișinău. Guvernul Republicii Moldova (în continuare – Guvernul) a fost reprezentat de către Agentul său, domnul V. Pârlog.

3. În cererea sa, reclamantul s-a plâns de imixtiunea din partea administrației instituției penitenciare în dreptul său la respectarea corespondenței cu Curtea precum și, cu alte autorități naționale, invocând în substanță încălcarea prevederilor articolului 8 al Convenției.

4. Cererea a fost repartizată secțiunii a IV-a a Curții (Regula 52 § 1 a Regulamentului Curții). În cadrul acestei secțiuni, Camera care a examinat cererea respectivă (articolul 27 § 1 al Convenției) a fost constituită în conformitate cu Regula 26 § 1.

5. Printr-o decizie din 6 mai 2003, Curtea a declarat cererea admisibilă.

6. Atât reclamantul cât și Guvernul au prezentat observații asupra fondului cauzei (Regula 59 § 1). Suplimentar, ambele părți au prezentat propuneri de reglementare amiabilă grefierului (articolul 38 § 1 (b) al Convenției). Nu s-a ajuns la nici un acord comun.

7. Printr-o scrisoare care datează din 28 octombrie 2003, Guvernul a cerut Curții să radieze cererea respectivă de pe rolul său, anexând textul unei declarații care a avut drept scop soluționarea problemelor invocate de către reclamant în cererea sa. Reclamantul a prezentat observații scrise cu privire la propunerea înaintată de către Guvern, iar acesta din urmă a prezentat replica sa la observațiile reclamantului.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

8. Reclamantul s-a născut în anul 1952 și locuiește în or. Cricova, mun. Chișinău.

9. La 5 martie 1997 el a fost arestat fiind acuzat de complicitate la comiterea infracțiunii de tâlhărie în scopul sustragerii averii proprietarului. La 22 iulie 1997 Judecătoria sectorului Buiucani a condamnat reclamantul, recidivist deosebit de periculos, la 12 ani privațiune de libertate pentru comiterea infracțiunii de tâlhărie în scopul sustragerii averii proprietarului, sentință care urma să fie ispășită într-o instituție penitenciară cu regim sever. Reclamantul a depus o cerere de apel împotriva hotărârii respective.

10. La 20 noiembrie 1997 Tribunalul municipiului Chișinău a respins apelul ca fiind nefondat menținând decizia primei instanțe. Reclamantul a depus un recurs împotriva acestei decizii. În urma audierilor verbale din 12 februarie 1998, Curtea de

Apel, printr-o hotărâre definitivă, a respins recursul menținând decizia Tribunalului municipiului Chișinău.

11. La 28 aprilie 1999, reclamantul a depus o cerere la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. La 2 august 1999, el a scris Curții, care i-a solicitat acestuia mai multe documente, o scrisoare la care a anexat cererea adresată administrației instituției penitenciare la 16 iulie 1999, prin care solicita, *printre altele*, copiile plângerilor pe care el le-a adresat Procuraturii municipiului Chișinău și Procuraturii Generale a Republicii Moldova precum și răspunsurile primite. Pe textul cererii respective cineva a scris:

“Unității speciale. Pentru întreprinderea acțiunilor de rigoare. 17 iulie 1999”,

iar pe verso era o listă, scrisă nu de mâna reclamantului a 11 plângeri pe care acesta le-ar fi adresat diverselor autorități naționale. Reclamantul de asemenea a transmis Curții a scrisoare adresată lui la 20 aprilie 1999 de către Misiunea OSCE în Republica Moldova. Scrisoarea respectivă cuprindea mai multe ștampile, fapt care indica că aceasta a trecut pe la numeroase oficii în perioada 5 mai – 25 iunie 1999. Conform celor spuse de către reclamant, scrisoarea i-a fost adusă la 1 iulie 1999.

12. În scrisoarea sa adresată Curții la 4 octombrie 1999, reclamantul în mod explicit s-a plâns de faptul că această scrisoare a fost deschisă de către administrația instituției penitenciare, solicitând Curții să ordone Directorului Unității Speciale să nu mai deschidă și verifice scrisorile adresate lui. Reclamantul a remis Curții o scrisoare din 2 septembrie 1999 de la Grefa Curții, pe care a fost aplicat:

“Numărul de intrare 374, la 10 septembrie 1999”,

împreună cu o notă scrisă de mână care cuprindea următoarele:

“Unitatea Specială. Primită la 10 septembrie 1999”.

Reclamantul a informat Curtea despre primirea scrisorii respective la 22 septembrie 1999.

13. La 15 martie 2001 reclamantul a remis Curții scrisoarea acesteia adresată lui, care datează din 9 februarie 2001, pe care a fost aplicat:

“Numărul de intrare 77, din 22.02”.

Cineva de asemenea a scris pe textul scrisorii:

“Unitatea specială. 22.02.2001”.

14. Într-o scrisoare datată din 2 septembrie 2001, reclamantul s-a plâns de faptul că în jur de 80 de pagini ale documentelor transmise lui de către Curte i-au fost transmise de către administrația penitenciarului într-un plic deschis.

15. La 10 iunie 2002 reprezentantul reclamantului a transmis Curții o copie a unei scrisori adresate acestuia de către reclamant care data din 4 decembrie 2001, prin care acesta solicita o întrevedere cu reprezentantul său. Scrisoarea a fost transmisă la 7 decembrie 2001, fiind însoțită de o notă scrisă din partea Directorului penitenciarului, pe care era aplicat numărul de înregistrare, precum și următoarea inscripție:

“Transmitem petiția condamnatului Meriakri Victor Gheorghe deținut în penitenciarul OȘC 29/15 din Cricova. Anexa – 4 pagini”.

16. Reclamantul a fost eliberat din penitenciar la 11 noiembrie 2004, ca urmare a unei legi de amnistie generală adoptată de către Parlamentul Republicii Moldova.

II. DREPT INTERN PERTINENT

A. Legislația în vigoare la momentul pretinselor încălcări

17. Articolul 30 al Constituției prevede o garanție generală a secretului corespondenței în următorii termeni:

“(1) Statul asigură secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri poștale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace de comunicare”.

18. Acest principiu a fost restrâns în privința deținuților. Dispoziții speciale cu privire la secretul corespondenței condamnaților sunt înserate în Codul de executare a sancțiunilor de drept penal (în continuare - “Codul de executare”), potrivit căror:

Articolul 14

“(1) Condamnatul beneficiază de drepturi stabilite de legislația de executare a sancțiunilor de drept penal în funcție de tipul pedepsei și de restricția drepturilor impuse condamnatului prin sentință a instanței judecătorești.

(2) Condamnatul are dreptul:

(c) să dea explicații și să poarte corespondență, să adreseze propuneri, cereri și reclamații în limba maternă, iar în caz de necesitate să se folosească de serviciile unui traducător.”

Articolul 73

“(1) Condamnatul are dreptul să primească și să expedieze scrisori și telegrame într-un număr nelimitat.

(2) Corespondența condamnaților, expediată sau primită ... este supusă controlului sau cenzurii. Cererea adresată avocatului parlamentar din partea unei persoane aflate într-un loc de detențiune nu va fi controlată de administrația penitenciarului și va fi trimisă adresantului în decurs de 24 de ore (amendat prin Legea nr. 18-XII din 14 mai 1998).

(4) Propunerile, cererile și reclamațiile adresate organelor de drept ierarhic superioare se expediază destinatarului în cel mult 3 zile.”

19. Codul de Procedură Penală (“CPP”) statua în articolul 383:

“(2) ... pachetele cu provizii și coletele sosite pe numele lor, sunt supuse controlului, iar corespondența – cenzurii ...”

20. Legea nr. 1226 din 27 iunie 1997 cu privire la arestarea preventivă prevedea o dispoziție similară pentru persoanele arestate preventiv (articolul 12):

Articolul 18 al aceleiași legi prevedea:

“(2) Plângerile, cererile și scrisorile preveniților se controlează de către administrația locului de arest preventiv. Plângerile, cererile și scrisorile adresate procurorului nu sunt supuse controlului, urmând a fi expediate la destinație în 24 de ore de la depunerea lor.”

21. Norme mai detaliate în privința aplicării sistemului de cenzură persoanelor condamnate se conțineau în Hotărârea Guvernului nr. 923 din 20 decembrie 1994 privind aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați:

“(18) ... Scrisorile se pun în cutiile poștale sau se transmit reprezentanților administrației în plicuri deschise. ...

(19) ... Propunerile, cererile și plângerile ce conțin expresii obscene, inclusiv cu caracter calomniator, ce jignesc onoarea și demnitatea colaboratorului instituției, nu se expediază destinatarului. Asemenea scrisori se anexează la dosarul personal, iar expeditorilor li se aplică pedepse disciplinare.”

B. Modificări ale legislației

22. De la momentul pretinsei imixtiuni, legislația privind cenzura corespondenței condamnaților a fost modificată.

O primă reformă a fost introdusă prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 122 din 8 aprilie 2002, care asigură deținuților secretul anumitei corespondențe:

“(1) Orice corespondență a persoanelor deținute cu avocatul parlamentar, Consiliul Europei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, avocatul său nu poate fi supusă controlului sau cenzurii și urmează să fie transmisă adresatului în termen de 24 de ore de la depunere sau primire.”

23. Această excepție de la regula generală a fost lărgită pe parcursul anului prin Legea nr. 1430 din 7 noiembrie 2002, în vigoare la 3 decembrie 2002. Prin Legea respectivă a fost exclus alineatul 4 al articolului 73 al Codului de executare (vezi paragraful 18 de mai sus) și a fost modificat alineatul 2 al articolului 73 în felul următor:

“(2) Corespondența condamnaților, expediată sau primită (...) este supusă controlului sau cenzurii, cu excepția corespondenței cu organele de drept, cu avocații lor, cu organele naționale și internaționale legal constituite care asigură protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, și urmează să fie expediată sau transmisă destinatarului în decursul de 24 de ore de la depunere sau primire.”

Legea nr. 1430 a modificat de asemenea și alineatul 2 al articolului 18 al Legii nr. 1226 (vezi paragraful 20 de mai sus), care prevede:

“(2) Plângerile, cererile și scrisorile preveniților, inclusiv ale inculpaților, se controlează de către administrația locului de arest preventiv. Corespondența prevenitului cu procurorul, cu avocatul său, cu organele naționale și internaționale legal constituite care asigură protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, nu poate fi supusă controlului sau cenzurii și urmează să fie expediată sau transmisă destinatarului în decursul de 24 de ore de la depunere sau primire.”

24. La 12 iunie 2003 alineatul 2 al articolului 383 al CPP (vezi paragraful 19 de mai sus) a fost anulat și potrivit Legii nr. 206 din 29 mai 2003, în vigoare la 18 iulie 2003, corespondența preveniților și inculpaților nu este supusă cenzurii (vezi paragraful 20 de mai sus).

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 8 AL CONVENȚIEI

25. Reclamantul se plânge de imixtiunea exercitată de către administrația instituției penitenciare în dreptul său la respectarea corespondenței adresate Curții, cu avocatul său precum și, cu alte autorități naționale. Curtea consideră că această plângere cade sub incidența articolului 8 al Convenției, care prevede următoarele:

“1. Orice persoană are dreptul la respectarea ... corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora”.

26. Printr-o scrisoare care datează din 28 octombrie 2003 Guvernul a informat Curtea despre propunerile de soluționare a respectivului caz prin următoarele măsuri:

- achitarea reclamantului a echivalentului (la rata de schimb existentă la momentul depunerii cererii) a 890 Euro (14 000 lei moldovenești), în calitate de compensație pentru prejudiciul moral cauzat lui în urma acțiunilor de imixtiune din partea administrației penitenciarului în corespondența reclamantului adresate Curții și cu avocatul său. Guvernul a menționat la acest capitol că salariul minim lunar în Republica Moldova constituia 100 de lei moldovenești;
- adresarea unei scuze oficiale reclamantului pentru faptul că administrația penitenciarului nu a respectat dreptul său la secretul corespondenței;
- armonizarea cadrului legal național la criteriile Convenției în partea ce ține de drepturile persoanelor condamnate la confidențialitatea corespondenței lor adresate Curții și cu alte instituții de drept.

Guvernul a declarat că el deja a modificat legislația pertinentă, cu scopul de a acorda un nivel mai mare de protecție a drepturilor deținuților (vezi paragrafele 22 – 24 supra). Deoarece reclamantul a refuzat să accepte propunerile menționate mai sus, Guvernul a solicitat Curții să radieze de pe rolul său cererea respectivă, în conformitate cu prevederile articolului 37 al Convenției.

27. În replica sa, reclamantul a solicitat Curții să respingă propunerea Guvernului. Reclamantul a declarat că oferta de 14 000 de lei moldovenești a fost prea mică, cu toate că salariul minim constituia 100 de lei moldovenești, iar „coșul minim de consum” care reprezintă suma lunară necesară unei persoane pentru a supraviețui era în octombrie 2003 de 1 269 lei moldovenești. Mai mult, modificările introduse în legislația națională, au fost insuficiente, deoarece, deși cenzura corespondenței deținutului cu avocatul său, cu autoritățile de ocrotire a normelor de drept precum și, cu instituții naționale și internaționale de protecție a drepturilor omului a fost interzisă, orice altă corespondență în continuare constituia obiectul cenzurii obligatorii, fără nici o restricție, fiind reținută pentru 72 de ore.

28. Curtea notează că părțile nu s-au înțeles asupra condițiilor de reglementare amiabilă a cauzei (vezi paragraful 6 de mai sus). La fel Curtea reamintește că, în conformitate cu articolul 38 § 2 al Convenției, negocierile de reglementare amiabilă sunt confidențiale. Regula 62 § 2 a Regulamentului Curții prevede în continuare că nici o comunicare scrisă sau verbală, la fel ca și nici o ofertă sau concesiune făcută în cadrul încercării de încheiere a unei reglementări amiabile nu trebuie să fie înaintată în cadrul procedurii contencioase.

Prin urmare, Curtea se va pronunța în baza declarației făcute de către Guvernul Republicii Moldova în afara cadrului negocierilor de reglementare amiabilă la 28 octombrie 2003.

29. Curtea reamintește că articolul 37 al Convenției prevede că Înalta Curte poate la orice etapă a examinării cauzei să decidă radierea cererii de pe rolul său atunci când circumstanțele cauzei duc la una din următoarele concluzii specificate în punctele (a), (b) sau (c) ale primului paragraf al articolului respectiv. Articolul 37 § 1 (c) prevede că:

“Curtea poate hotărî radierea unei cereri de pe rol atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că pentru orice alt motiv, constatat de Curte, continuarea examinării cererii nu se mai justifică”.

Articolul 37 § 1 *in fine* prevede că:

“Totuși, Curtea continuă examinarea cererii dacă respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și prin Protocoalele sale o cere”.

30. Curtea notează că a specificat într-un număr de cazuri natura și întinderea obligațiilor statului reclamat cu privire la confidențialitatea corespondenței deținuților (vezi, printre altele, *Silver și alții c. Regatului Unit al Marii Britanii*, hotărâre din 25 martie 1983, Seria A, nr. 67; *Campbell și Fell c. Regatului Unit al Marii Britanii*, hotărâre din 28 iunie 1984, Seria A nr. 80; *McCallum c. Regatului Unit al Marii Britanii*, hotărâre din 30 august 1990, Seria A nr. 183; *Campbell c. Regatului Unit al Marii Britanii*, hotărâre din 25 martie 1992, Seria A nr. 233; *Petra c. României*, nr. 27273/95, Rapoarte ale hotărârilor și deciziilor 1998-VII; *Niedbala c. Poloniei*, nr. 27915/95, hotărâre din 4 iulie 2000 (nepublicată); *Rehbock c. Sloveniei*, nr. 29462/95, Rapoarte 2000 - XI; *Poltoratskiy c. Ucrainei*, nr. 38812/97, Rapoarte 2003-V).

31. Curtea a examinat atent condițiile inserate în declarația Guvernului. Luând în considerație natura declarației făcute de către Guvern, scopul și întinderea numeroaselor angajamente cuprinse în aceasta, la fel și suma compensației propuse (care este corespunzătoare comparativ cu sumele acordate în cazurile sus menționate), Curtea nu mai consideră justificată examinarea cererii (articolul 37 § 1 (c)) (vezi, *mutatis mutandis*, *Tahsin Acar c. Turciei*, [CM], nr. 26307/95, §§ 75-77, CEDO 2003-VI; precum și *Haran c. Turciei*, nr. 25754/94, hotărâre din 26 martie 2002).

32. Mai mult, ținând cont, în special, de jurisprudența clară și vastă în acest domeniu (la care s-a făcut referire supra), pentru asigurarea respectării drepturilor omului în sensul Convenției și a Protocoalelor sale nu este necesară continuarea examinării cererii (articolul 37 § 1 *in fine*).

33. La radierea unei cereri de pe rolul său, Curtea poate decide acordarea cheltuielilor de judecată (Regula 43 § 4 al Regulamentului Curții). În prezentul caz,

luând în considerație natura relativ complexă a problemelor pe care respectiva cerere le-a implicat, la fel ca și volumul de muncă efectuat de către reprezentantul reclamantului, Curtea decide să acorde în calitate de costuri și cheltuieli suma de 2000 EURO.

34. În sfârșit, Curtea reamintește că în conformitate cu Regula 43 § 3 a Regulamentului Curții, hotărârea respectivă va fi transmisă Comitetului de Miniștri pentru ca acesta să supravegheze executarea angajamentelor asumate de către Guvern. În cazul în care Guvernul nu va achita sumele prevăzute de paragrafele 26 și 33 în decurs de trei luni de la data pronunțării hotărârii respective, va fi achitată o rată a dobânzii egală cu rata minimă a Băncii Centrale Europene pentru întreaga perioadă de neachitare la care se vor aduna trei procente.

35. Prin urmare, cererea este radiată de pe rolul Curții.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA ÎN UNANIMITATE

1. *Ține cont de* termenii prevăzuți în declarația Guvernului reclamat precum și, modalitățile de asigurare a îndeplinirii angajamentelor asumate în aceasta (Regula 44 § 2 a Regulamentului Curții);
2. *Decide* să radieze cererea respectivă de pe rolul Curții în conformitate cu articolul 37 § 1 (c) al Convenției;
3. *Declară*
 - a) ca statul reclamat să achite reclamantului, în decurs de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, 2000 EURO (două mii euro) în calitate de costuri și cheltuieli;
 - b) că de la data expirării celor trei luni sus menționate, în cazul neachitării sumelor respective, va fi achitată o rată a dobânzii egală cu rata minimă a Băncii Centrale Europene la care să se adune trei procente.

Publicată în limba engleză și notificată în scris la 1 martie 2005, în conformitate cu Regula 77 §§ 2 și 3 a Regulamentului Curții.

Michael O'BOYLE,

Nicolas Bratza,

Grefier

Preşedinte

.